

EUZKADI'KO DANTZAK

LIBURUA

Goienetxe'tar Euken'ek «Notre terre basque» izcneko liburua argitaratu eban, Baiona'ko Cordeliers Irarkolara, 1961'ean eta gaurko berreun dantza zenbatzen ditu, Ipar-Euzkadi'n clantzatzen diranak.

Soule ta Zuberoa ei dira dantzetan lurralderik aberatsenak.

Euretatik clantza bi oituragabetu egin dira; «Zazpi, jauoziak, phika jauoziak» deritxona ta makil dandza. Artzai ñaren bitartez, Satanas'en «Ibi-laldi Ona ta Monsieur Dumollet'en soiñuz dantzaten dana garrantzikoa da, baiña, batez be, Soule'ko mozo-roduna (Mascarada Suletina), Euzkadi guztian zabaldu dana. Olacta'tar Segundo jaunak artu dau geienez parte orretan.

‡

TXERRERO

Soule'ko Mozorroduna, izatez clantza moltso bat da. Dantzetan talde aurrena, beiñena, txarri-jagole (txerrero), makilla eskuan, atzean zaldibuztana ta garria txilin-soiñuz; gatuzañalc otza mnakurka-zerlana daroa zabaldu ta batuz soiñu neurritz. Txerrero'k eta Gatuzañiak txapel gorri bat urrezko mortxil bategaz, jake (kasaka) gorria, bujarreko zuria, pran-tza-eraz galtzak zerlana-zirlingaz apa-indurik daroiez.

KANTINERSA

Neska arda-zaiña, emeretzigarren gizaldiko arclauzaiñen soiñelcoa daroala.

«Zamalzain», zaldi-antzeko bat tur-turua bereztun lez daroana eta bere soiña katxa luzez inguraturik eta gona aundiz ornidua. Ikurrinduna (enseñaria) zidarrez jositako praka luzeakaz.

‡

GODALET DANTZA

Dantzarik aundiena talde onek egiten dauana. Edontzi dantza esan gura dau.

Eta Soule'ko dantza batzun azalpen au Zubero'tar eres-batzarckin osotzen da: Txirula, artzain-txilibista antzeko

iru zulozkoaz eta «soiñuz», zarta batekin joten dan bost lokarriko kutxa luzea tun-tun lez egiten dauana.

* * *

SANTIBATE

Be-Nabarra'n be ba-dagoz euzko-triskak, dantza biribillak, oinkada koropillatsuz eta aldaketa ugariz, dantza musikariak antxiñako agertzeakin.

Santibate cdo zaldiketa, iñauterietan bidegille zaldunaren ulezko txapelagaz, tun-tun aundi bat «Ziganteak», olentzaro gizon-irudi, erraldoc tantai guztiz aundiak gonakaz dirala, dantzari trebetsuenak eroanda bideratuak.

Eta azkenez, errizaiñak, buruan txapel gorri batekin, arkondara zuria, xingola bitxi ederrez apaindua eta bizkar-gaiñean sorbaldeetatik beera jaus-ten diran xingola margotsuak, garrian garriko gorri sedakizkoa eta prakak flotaz apaincluak.

DANTZA LUZIA

Luzia esaten jakon dantzeak, zeaz-tasun berarizko lez, emakumeen eskuarte ta crkidetzea artzen clau.

Parroki batzutan, Heletten, Irisarri'n, Korputz eguneko eleiz-inguruko aberri-dantzak jarraitzen dabc: talde gaztea, lenengo Kaisar-aldiko jaz-keraz jantzirik, xingola ta galartsuz apainduta eta eleiz-barruan bertan

Altarako Jaunaren aurrean guztiz antxiñako dantzak egiten dabez.

* *

KAKKAROT DANTZEA

Laburdi'n antxiñako euzko triskak ia aienatu edo ezereztu egin dira eta cz dabe irauten makil-dantzak baiño. Kaxkarot taldeak egiñak dira eta erri batzutako gaztediak eratuak, iñauterietan dantzatzeko izaten dira.

Bestaldez, zirri-parra bere osogailu arin-ariñagaz aldi on bat daukee eta Zuberoa'n zabaldu (lira. Aragoitarren jotearcn egokiera naikoa ezbarña cla.

* *

TALDE UGARIAK

Ipar-Euzkadi'n orain folklore-taldeak ugari dagoz eta azken-urtc oneitan egin tza txalogarriak egin dabez euskal-dantze tan.

Batzuk, Zuberoa'n Iez, bertako dantzetan geratzen dira. Beste batzuk, Laburdi'n Iez, Bizkai'ko ta Gipuzkoa'ko dantzak ikasi dabez.

Talde onei eskerrak, turuta, tanborra ta zaamiola aldendu dabez eta tanborilla ta txistua sartu.

Eta zer-ikusi andikoa da talde oneik beste euskal lurraldekoak ikasiz gaiñera, era bereziz eurenak jagotea; Soule, laburdi ta Be-Nabarra'koak esan gura dogu.

EGILUZE'k